
UIT DEN LANDE

'VAN SCIENTIFIC PRACTITIONER TOT DUIZENDPOOT'

Verslag startcongres post Hbo SPV-opleiding, 22 maart 2006

Wilma Bruynen, SPV in opleiding Hogeschool Zuyd, Heerlen

In de stemmige Orange club van de Oranjerie in Roermond, aangestaard door talloze maskers die de ronde zaal omgeven, introduceert de directeur van de faculteit Verpleegkunde Hogeschool Zuyd, **Frits Benjamins**, de nieuwe post-Hbo opleiding voor SPV. Resultaat van het initiatief van vijf Hogescholen in Nederland om een opleiding te starten tussen het Master en het Bachelorniveau in. De middagvoorzitter en initiatiefnemer van deze middag, **Hans van Drongelen** nodigt de aanwezigen uit om zich deze middag een mening te vormen over het perspectief van de nieuwe opleiding voor de regio.

Om onze voorkennis over de SPV te prikkelen neemt **Ingrid Weijnen**, die later in de middag het forum leidt, de aanwezigen mee door een aantal quizvragen heen. De afvallers moeten gaan zitten. Op de vraag zijn er minder of meer SPV-en dan huisartsen zijn we nog redelijk op de hoogte. De vraag: 'op iedere SPV zijn er drie GZ-psychologen?' vinden de deelnemers al veel lastiger te beantwoorden. Het aantal psychiaters blijkt ruimschoots onder het totaal aantal SPV-en te liggen en daarmee struikelt het merendeel van de aanwezigen snel.

De lezingen

De winnares van de quiz is tevens de volgende spreekster: **Ivonne van der Padt**. Een terechte quizwinnares. Ze is voorzitter van het landelijk platform post HBO SPV-opleidingen. Ze schetst in het kort de historie rond het stoppen van de huidige SPV-opleiding die samenhangt met de invoering van de bachelor-masterstructuur in Europees verband. Dit zou betekenen dat de huidige SPV zou opgaan in de tweejarige GGZ- differentiatie van de HBO-V. Niet verantwoord naar de cliëntenzorg: de SPV is géén basisberoepsbeoefenaar, luidde de algemene conclusie. Ook al zal het de cliënt niet echt uitmaken. Maar de SPV-en zijn, vooral in het westen van het land, niet aan te slepen. De uitstroom van GGZ-verpleegkundigen moet verbeteren.

'Initiatief zoekt nemer (m/v)' (Loesje)

Vijf hogescholen (Groningen, Arnhem / Nijmegen, Amsterdam, Breda en Heerlen) schaarden zich achter deze opvatting (twee hogescholen haakten af). Dit signaal vormde het startsein van het landelijk platform post HBO SPV-opleidingen. Naast de beroepsvereniging (NVSPV) was ook de LPR (landelijke patiënten raad) voor. Er moesten meer mensen komen om actuele hulpvragen te kunnen beantwoorden, was hun reactie. En ook Diabolo stelt: Versterking Eerstelijns: SPV SVP! Ook de huisartsen zijn erg positief.

Kortom, er blijkt voldoende maatschappelijk draagvlak voor de nieuwe opleiding. Ook al zal de wettelijke erkenning van het ministerie van Onderwijs ontbreken en de huidige subsidie stoppen. De opleidingskosten gaan omhoog. En van der Padt windt er geen doekjes om: de kosten daar wil de Hogeschool Zuyd vanmiddag met u, vertegenwoordigers van de instellingen, over praten.

Regionale Klankbordgroepen

In de Regionale Klankbordgroepen die momenteel overal in het land worden opgericht, zullen de wensen van de instellingen ten aanzien van het curriculum,

de productienormen en de regionale inkleuring worden besproken. En deze afspraken zullen het kader vormen voor het curriculum: de sociaal psychiatrische werkwijze, de contextuele benadering, het cliënt-en familieperspectief, systematisch en methodisch, evidence based, het beroepsdeelprofiel en de bemoeizorg.

In de regio Amsterdam, Noord- en delen van Zuid-Holland, Flevoland, Utrecht en Amersfoort zijn nu veertien GGZ-instellingen geïnteresseerd. De belangstelling (60 studenten) is enorm, in Amsterdam start de nieuwe SPV -opleiding in september 2006 mogelijk met twee groepen. De kosten voor de opleiding zijn € 7500 en zal anderhalf jaar duren (exclusief boekengeld en kosten voor een intake-assessmentprogramma voor niet-HBO-opgeleide verpleegkundigen).

SPV: een lerende professional?!

De tweede spreker, **Henk Smeijsters**, lector KenVak van de Hogeschool Zuyd neemt vervolgens de SPV als een lerend beroep op de korrel. In het slot van zijn betoog geeft hij een profielschets van de SPV als professional: een vakman/-vrouw, flexibel, intuïtief, zelfsturend, mentaal open, getalenteerd, creatief, ondernemend en persoonlijk.

De SPV als scientific practitioner: dat is geen wetenschapper maar wel iemand die evidence & practice based werkt. Een professional die in toenemende mate kennis toetst en deelt met anderen. Dat blijkt onder meer uit de deelname aan communities of practice (COP).

De SPV in een lerende organisatie

Ook **Jacqueline Bomhof**, directeur van RC-GGZ Weert kietelt in haar toespraak de SPV als medewerker in een lerende organisatie. Is sociale psychiatrie nog wel de corebusiness van de SPV? Is de SPV als generalist een kracht of een valkuil? Verplegen of behandelen?

Volgens Bomhof is de kerncompetentie van de SPV: het snel kunnen switchen tussen divergeren en convergeren. Dat betekent onder meer: het probleem van de hulpvrager niet groter willen maken dan het is. In drie zinnen het cliëntprobleem kunnen formuleren. En daarmee ook mee kunnen bewegen op de gevolgen van de marktwerking.

De SPV in een lerende regio

Hans Timmermans, Raad van Bestuur RIAGG Maastricht en Heuvelland, sluit de rij sprekers van vanmiddag. En hij doet dat door de SPV te plaatsen in het perspectief van de lerende regio. Hij gebruikt het spel Monopoly als metafoer voor waar de SPV staat. Wat doet de eigenstandige SPV binnen een spel dat heet een gezelschapsspel te zijn. En hij doet dit in het perspectief van een aantal actuele ontwikkelingen: zelfzorg/mantelzorg nemen af, evenals de solidariteit, een terugtrekkende overheid, die maakt dat de burger meer op zichzelf is aangewezen. De zorgvrager zal steeds meer calculeren wat zijn kosten zijn en zich niet automatisch voor GGZ-zorg verzekeren. En welke kanskaart ligt hierin voor de SPV? Timmermans noemt in dit verband specifieke SPV -domeinen als preventie, vermaatschappelijking, bemoeizorg, assertive outreach en sociale psychiatrie. En hij spreekt de hoop uit dat het Monopoly een gezelschapsspel blijft voor de SPV.

De stellingen

Na de pauze volgt de discussie geleid door forumdame, **Ingrid Weijnen** die ons de spelregels van de discussie voorlegt: rechts inhalen, bumperkleven, snijden, het mag allemaal en ze moedigt ons aan om de motor luid te laten draaien, je stem luid te laten klinken. Het doel van de discussie is: meer helderheid in de profilering van de SPV. Ingrid schotelt ons een prikkelende stelling voor: 'Generalist of specialist is het eerste thema: een SPV zegt overal ja tegen maar wat heb je aan een oceaan van een halve meter diep?'

Een SPV van GGZ- E (**Susan Jansen**) die werkt binnen een ACT-team voor mensen met een eerste psychose: Ik eng me in. Daarbinnen ben ik generalist en heb ik allerlei creatieve vaardigheden nodig om cliëntvragen te kunnen beantwoorden. Begin breed en specialiseer dan, is haar adagium.

Een ander forumlid (SPV i.o. **Frans Henselmans**) stelt de vraag of je op meerdere vlakken specialist kunt zijn. Het antwoord is: ja. Want wat wil de cliënt? Die vraagt specialistische hulp. Het gevaar is dat we gestuurd gaan worden door wat het zorgprogramma ons voorschrijft; denkt Ivonne van der Padt. In de praktijk kan het voorkomen dat een cliënt last heeft van Borderline problematiek en in een crisis verkeert, maar ondertussen behandeld word vanuit het zorgprogramma stemmingsstoornissen.

Iemand anders zegt dat hij niet moet denken aan de SPV als depressiespecialist. En hoe kun je binnen een opleiding die slechts 1,5 jaar duurt, specialiseren?

Tijd voor een volgende stelling:

'SPV of SPB? Behandelen of verplegen? Is er een hiërarchie?'

Behandelen doen psychologen is de algemene mening onder de aanwezigen. De nadruk moet liggen op verpleegkundige activiteiten. Als die SPV zich wil specialiseren tot therapeut dan is dat een heel andere opleiding.

Ingrid gooit nog een knuppel in het hoenderhok:

Waarom is er toch nog steeds discussie over de eigen identiteit van de SPV? Hoe kan dat? Wat verwacht de cliënt?

Cure & Care zegt **Chiel Remkes**, voorzitter van de cliëntenraad Midden Limburg achter de forumtafel. De SPV is de duizendpoot als de systemen uitvallen. Ook het steunsysteem. De SPV is ook behandelaar; het hangt van de zwaarte van het probleem van de cliënt af. Een lichtere behandeling, waarom ook niet? Maar de meerderheid van de aanwezigen laat zich niet vermurwen: SPV, houd je bij je leest. Houd je bij het verplegen.

Vervolgens wordt het tijd voor de spijkers met koppen. De forumleidster maakt een rondje langs alle aanwezige directeuren met de hamvraag van vanmiddag: 'Zijn de instellingen bereid een bijdrage te leveren aan het meebetalen van deze nieuwe opleiding?'

De reacties zijn onverdeeld positief:

- de prijs is niet buitensporig;
- de helft zal de werknemer zelf moeten betalen;
- een lening met aflossing door werk en de boeken komen in onze bibliotheek te staan;
- blijven werken of terugbetalen;
- zoals voor de opleiding tot GZ-psycholoog;
- een beperkt aantal opleidingsplaatsen moet mogelijk zijn (RIAGG Maastricht).

En het slotitem: verwetenschappelijking of vermaatschappelijking?

Vermaatschappelijking schiet er bij in, meent **Gaby Gijsberts** van de cliëntenraad RIAGG Maastricht. De opleiding zou nog meer cliëntgericht moeten opleiden. Ervaringsdeskundigen laten meedraaien in de opleiding als gastdocent. Chiel Remkes: 'Werken aan je eigen blinde vlekken vereist een zekere sportiviteit'.

Aanbevelingen aan de opleiders

Wat zijn de suggesties, wat zou er zeker in de opleiding moeten?

- de mogelijkheid tot specialiseren. Bijvoorbeeld in de ouderenzorg. Een SPV voor de ouderenzorg is bijna niet te vinden; de meesten zijn ook niet thuis in de psycho-geriatrie;
- practice based: de praktijk leert. Evidence based lijkt een heilige graal. Alsof het niet legitiem is als het niet EBP is zegt forumlid **Raymond Parlevliet** (SPV i.o.);

- zwaar inzetten op crisisinterventie, het begeleiden van instabiele cliënten, eerste lijns consultatie in de huisartsenpraktijk, verslavingsproblematiek, persoonlijkheidsstoornissen, supervisie, identiteit en persoonsontwikkeling.

Tot slot

Waarmee we weer terug zijn bij het uitgangspunt van de discussie: de profilering van de SPV. Meer helderheid is er in elk geval wel waar de aanwezigen staan in hun mening.

In het slotwoord waarin iedereen wordt bedankt voor zijn aanwezigheid, belooft Hans van Drongelen mensen te benaderen voor deelname aan het vervolg van deze middag: de regionale klankbordgroep en nauwe samenwerking met alle betrokkenen.